

ГОДИНА IX.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичином стану, у Новоме Саду.

Х А М Л Е Т.

Трагедија у 5 чинова, од Вилема Шекспира, с енглеског превео др. Лаза Костић.

(Наставак.)

Краљ.

Овамо! Где су моји Свицери?
Нек држе врата. Шта се десило?

Господин.

Мој господару, спасавајте се;
океан прелив своје брегове
не гута доља жешћом невољом,
но млад Лаерте, с четом бунтовном,
што млати слуге вам. Зову га „кпез“;
те, као да свет тек сада настаје,
затомљен спомен, незнан обичај,
повлађују за трагом сваку реч,
те вичу: „Бирајмо; Лаерте краљ!“
Узвици, руке, капе до неба:
„Лаерте биће краљ, Лаерте краљ!“

Краљица.

Да красно лају трагом варавим.
Зло њушкате, неверни дански пси!

(Бука изнутра.)

Краљ.

Провалили су врата.

Долази Лаерте, оружан, за њим Данци.

Лаерте.

Где је тај краљ? — Чекајте, господо!

Данци.

Пустите нас.

Лаерте.

Молим вас, ја ћу сам.

Данци.

Па добро, добро.

(Одлазе на врата.)

Лаерте.

Хвала, чувајте
на вратих. — Хеј, ти краљу, ниткове,
Мог оца дај ми!

Краљица.

С миром, Лаерте драг’.

Лаерте.

Кап мирне крви, па сам копице,
мој отац адум, курвин прима жиг
на чистом овде, часном челу свом
мила ми мајка.

Краљ.

Шта је Лаерте,
што тако дивски на нас дижеш бунт? —
Гертрудо, ман’ га, не бој се за нас:
Божанством таким заштићен је краљ,
да издајник, чим види што је хтео,
већ нема воље. — Рец’ ми, Лаерте,
што пламтиш тако — мани, Гертрудо.
Говори, момче.

Лаерте.

Где је отац мој.

Краљ.

Умр’о је.

Лаерте.

Није сам.

Краљ.

Нек’ пита, нек’.

Лаерте.

Казуј му смрт! Сад нема ту трт-мрт!
До врага, веро! клетво до сто враг’!
А на дно пакла, свести, зазоре!
Не марим за рај. Дотле дођох ја,
да оба света бацам, презирем,
ма дошло шта, тек хоћу освету
највећу за мог оца.

(Наставиће се.)

ДИСТИЖИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Муж на селу. Шаљива игра у 3 чина, написали Бејар и Жил Вељи. С француског.) Приказана 21. фебруара о. г.

Шаљиву ту игру може само онај достојно и рационално да схвати, који у породици својој има да се бочи са оним „отежавајућим“ елементом, који се у обичном животу назива *пуницом*. Али такав „зобрат“ махаће тужно главом својом, говорећи у себи, да за њега то никако није шаљива игра, већ врло жалосна, у којој он, до душе, важну али уједно и пасивну улогу има. Та ће игра бити шаљива само за оне изабране двоножне и дворучне кичмењаче, у зоологији често незаслужено названи „*homines sapientes*“, којима је добротворна судба у погледу пунице доделила красну апсенцију. Има, кажу, и таквих људи, особито у Турској, где се та шаљива игра и не би могла разумети. Е, али таквих народа има мало. Међу Хришћанима их нема. То доказује осим ове француске глуме и мађарска шаљива игра „Мамица“, а биће по свој прилици, да се сличне глуме налазе и у свију народа, код којих је развијена драмска поезија и пуничка проза. Међу тим, мимогред буди речено, мађарска је шаљива игра куд камо боља од ове француске. То не доказује толико, да су мађарске пунице страшније од француских, колико, да је Сиглигети умео да напише бољу глуму од Бејара и Вељија. Гђа Ј. Добриновићка је пак и у једној и у другој игри изврсна пуница, као год што је гђа М. Рајковићка особита жена њеног зета, а г. Ружић фамозан муж њене кћери. У „Мамици“ је психолошки заплет врло фини, и пуничин зет напушта породицу, што не може ама баш никако да дође до сложеног животарења са матером своје жене. У „Мужу на селу“ пак зет је већ по себи фриволан и ветропиривић, и напушта породицу само кад кад, да се на другом месту регресира за претрпљена понижења у кући. У „Мамици“ је зет карактеран човек, те сам провоцира заплет а сам га и реши; у „Мужу на селу“ зет је без икаквог карактера, с тога је и створена фигура Цезарева, да у ту слабостињу од зета улије нешто активности, и, пошто је то немогуће, да узме решење у своје руке. Према зету је и пуничина кћи активнија и симпатичнија у „Мамици“ него у „Мужу на селу“. Једном речи, Сиглигети је био мајстор у цртању карактера, те према томе и у цртању ситуација, а браћа Французи су лакоумно наређали ситуације и према њима извели шаблонске

карактере. Услед тога је у „Мамици“ и радња живља и развијенија, него у „Мужу на селу“, где се све некако неприродно вуче и тегли. Све се некако нађу особе, које се већ давно познају. „Мамица“ је шаљива игра, пред којом треба скинути шешир, а „Муж на селу“ таква, пред којом треба шешир још већма натући на главу. — Поред споменутих представљача навешћемо још приказ г. Димитријевића (Цезар) и гђе Д. Ружићке (Нохановица).

У колико могу наслутити, неће се тај „Муж на селу“ више ни вратити у варош, барем не у нашу. На селу гдегод може још неко време остати, па ће онда изветрити са свим.

Имам још нешто да приметим на обе шаљиве игре, особито, кад сам сравнио позоришне листове. На први поглед види се, да обадве имају фамилијаран тип; јер ако су и чеда од два оца, мати им је једна, — муза. У „Мамици“ као год и у „Мужу на селу“ има 11 особа. Обе почињу са пуницом, тамо Станићка, овде Егбертовица; за тим долази њена кћи: тамо Анка, овде Урзула; за тим зет: тамо Мита Савић, овде Фердинанд Колонбет; за тим девојче „*Aschenbrödel*“ тамо Милица, овде Паулина; онда кућни пријатељ: тамо адвокат Тодор Ружић, овде Мартен; за тим „*Aschenbrödel*“ ов љубавник: тамо Светозар Милић, овде Едмунд Бринвиљ. Хм! Држим, да француски писци нису имали Сиглигетијеву драму пред собом. Па и развитак радње врло је сличан, само — друкчији, да не кажем: опет то али друкчије. Што се тиче пак судија у мађарској академији, то држим, да нису знали за екстенцију те француске драме, кад су Сиглигетију досудили награду од 100 дуката. Сад, како му драго! Тек „Мамица“ је много боља од „Мужа на селу“, т. ј. та шаљива игра је много боља, никако пак сама мамица, пуница. Те су обадве достојне једна другој.

М. С—ћ.

(Недељни ред позоришних представа.) У уторак 28. фебруара по новој преради: „*Максим Црнојевић*“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића. — У четвртак 1. марта: „*Млетачки трговац*“. Позоришна игра у 5 чинова, написао В. Шекспир, превео Јован Петровић, за српску позорницу удесио А. Хаџић. (Г. *Тоша Јовановић*, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду, као гост у улози „*Шајлока*“.) — У суботу 3. марта: „*Марки Вилмер*“. Позоришна игра у 4 чина, од Жоржа Санда. С француског. (Г. *Тоша*

Јовановић, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду, излази као гост претпоследњи пут у улози Гајетана херцега од Алерије.) — У недељу 4 марта: „*Бурађ Бранковић*“. Драма у 5 чинова, написао К. Оберњик, превео и за српску позорницу прерадио Ј. Ђорђевић. (Г. *Тоша Јовановић*, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду, последњи пут као гост у насловној улози.)

ПОЗОРИШТЕ.

* (Народно позориште у Загребу:) „Нар. Нов.“ пишу: „Пре неки дан приказала се у овој сезони пред празним гледалиштем духовита *Мелжакова* комедија „*Посланички аташе*“, а синоћ се давао — пред празним партером но пред пуним ложама — *Премарејев* познати „*Доктор Робин*“, иза кога је певана *Супеова* оперета „*Пансионат*“.

О „*Посланичком аташеу*“ рекосмо већ, да је духовита комедија, но тим смо оцену самога комада и довршили, јер другог нема ништа на њему — али је свакако већ и то довољно, да приказивање оправда. Ради се у читавој тој комедији само о том, да млади посланички аташе, гроф *Пракс*, уклони од лепе милионашице баронице *Палмерке* све њене француске удвараче, који чежу за њеним милионима. Јер ако ти милиони пређу у руке каквом француском распикући, нанеће се малој кнежевини, у којој је *Палмерка* рођена, велика штета. Аташе, фин и млад човек, који извршено познаје парижко друштво и извршено влада мачем, врши лако и несребично поверену му дужност, али се он при том и сам опече, те пада на послетку на колена пред бароницом, која га већ одавна обожава. — По том се даје наслутити, да је главни јунак у комедији, који кроз читаво вече главну реч води, тај аташе. А тога финога дипломату приказивао је г. *Фијан* — па се с тога највише и свраћамо на ту представу.

Госп. *Фијан* био је као ретко када извршене воље, те је своју велику и тешку улогу одиграо, морамо признати, управо бриљантно. Кроз сва три чина он је од призора до призора сам себе надвисивао, сад као лакоумни бонвиван, коме није ни до чега толико стало као до своје забаве, сад као заједљиви шаливџија, којег весели копрцање слабих противника, којима уме на најдражеснији начин у очи изговорити најтврђих, саблажњивих истина, сад као фини превејанац, који у души познаје жене — особито оне „малих руку“ — сад као досетљиви чиновник „своје државе“, којој уме најбољим тактом сачувати најбогатију жену — за себе.

Уз г. *Фијана* држала се јуначки остала глумачка чета. Сви су се некако натицали, као да су хтели показати, како им не смета неоправда-

ни немар општинства за драму, која би највише морала бити на срцу нашој позоришној публици. Између свију других истицала се гђа *Сајевићка* као бароница *Палмерка* својим веома добрим схваћањем улоге. Љубазна достојанственост, која се не оснива на силном богатству, него на душевним способностима и врлинама срца, нашла је у гђи *Сајевићки* овога пута извршену интерпретаторку. Све стране своје захвалне, али и тешке улоге приказала је гђа *Сајевићка* правом љубављу вештакиње, која жели да покаже и правим светилом да обасја читав драматички карактер, како га је писац створио, не истичући симпатичније стране више од мање симпатичних или можда несимпатичних. И за то је наша врсна глумица потпуно успела. Ми се надамо, да ћемо видети гђу *Сајевићку* још у више тако лепо успелих улога, јер нам се и онако мора за своју дугу отсућност са позоришта потпуно одужити.

Г. *Милану* немамо такођер ништа приговорити у схваћању посланичке улоге, јер је он познат као вештак у таквим партијама, али му морамо ипак замерити превелико афектовање с органом. Оно искретање уста неможе да постигне ефект, који жели постићи г. *Милан*, него напротив пробуђује неко неугодно чувство, које је на штету читавој иначе врсно одиграој улози. А ипак би се, ми бар мислимо, г. *Милан* могао одучити те навике, која му отуђује оне, који иначештују и цене његов глумачки таленат. Не било замерке!

Мање улоге биле су више-мање посве добро приказане, а целина је била хармонична и добра. Најпосле нам је истакнути солидну и великим маром изведену карактеристику *Фига*, кога је приказивао г. *Симић*, па г.г. *Сајевићка* (*Д'Естилака*) и *Савића* (*Фрондвиеља*), који су у својим маскама настојали да карактере јасно протумаче. Г. *Анић* још се потешко креће по баронским салонима, али фактично не нарушава општи склад. Гђа *Грбићева* креће се великом рутином — према њеном краткотрајном глумовању — а својом спољашношћу увек је у стању интересовати красни наш позоришни свет.

„*Доктор Робин*“ приказан је синоћ већ трећи пут ове сезоне, једнаким успехом као и прва два вечера. Ми смо после прве представе оценили приказивање, те оној оцени данас не требамо ништа додати, осим да је г. *Фијан* врсном својом игром у великој својој улози (*Герик*) одржао поново потпун успех.“

* (*Распикућа*) та на све стране добро позната позоришна игра доживила је у Бечу своју педесетогодишњицу. 14. фебруара 1834. давана је та чаробна глума први пут у бечком „јозефштатском“ позоришту.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

21. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ФЕБРУАРА 1884:

ГРАНИЧАРИ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕСМАМА, ОД Ј. ФРАЈДЕНРАЈХА, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ
УДЕСИО А. ХАЦИЋ. МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

О С О Б Е:

Бранко Срнић, обрштар		Милосављевић.
Милева, жена му		Љ. Динићка.
Даница, кћи му		М. Димитријевићка.
Каролина Либхерц, собарица		Л. Хаџићева.
Смиљанић, трговац		Љ. Станојевић.
Мара, слушкиња		Т. Лукићка.
Васа Петровић, тамничар стриц андријин		Барбарић.
Наредник		Рашић.
Андрија Миљевић		Ђурђевић.
Маца, жена му		Д. Ружићка.
Милка, кћи му		* * *
Грга Петровић крчмар	} граничари и граничарке	Димитријевић.
Јоца Бочић		Динић.
Сава Чујић		Суботић.
Марта		Ј. Добриновићка.
Сима, андријин слуга		И. Станојевић.

Официри, војници, стражари, граничари и свирачи. — Збива се у граничарској регименти.

У уторак 28. фебруара по новој преради: „МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места задржати за ову представу, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 12 сахата пре подне.

Бољује: П. Добриновић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.